

HARDANGERVIDDA VILLREINUTVAL

Rødberg, 08.04.2022

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet
kjohe@statsforvalteren.no

Anbefaling villreinkvote, jakttid og tiltak Hardangervidda 2022

Villreinutvalet sender med dette anbefaling til villreinnemnda vedrørende fastsetting av villreinkvote, jakttid og tiltak for Hardangervidda høsten 2022.

Forslaget til kvote og tiltak tar utgangspunkt håndtering av skrantesyke, samt villreinutvalets ønske om bestandsmål og vurdering av bestandsstørrelsen.

Det anbefales følgende kvote, korttyper og jakttid høsten 2022:

- *Det tildeles en kvote på 7.000 kort.*
- *Kvoten tildeles med 50% av korttypen «valgfritt dyr» og 50% av korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre».*
- *Det inkluderes en ekstra kalv i hver av korta. Kort utformes med to kjøttmerkelapper.*
- *Korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre» omgjøres til «valgfritt dyr» fra og med mandag 12. september.*
- *Ordinær jakttid utvides i forkant, i perioden fra og med 15. til og med 19. august.*
- *Ordinær jakttid kan utvides i etterkant, i perioden fra og med 1. til og med 7. oktober dersom det vurderes å bli et for lavt jaktuttak frem til 30. september.*
- *Utvidelse av jakttiden gjøres for områdene sør for rv. 7.*
- *Ulike tiltak som ble gjennomført for å bidra til god felling i 2021 anbefales videreført i 2022.*

Kvoten og annen virkemiddelbruk forventes å gi 1.500 - 2.000 felte dyr. Det er ønskelig med et så høyt uttak av voksen bukk som mulig. Dette for å oppnå en reduksjon av andel bukk 3,5 år og eldre. Et høyt uttak forventes å være positivt mht. mulighet for uttak av eventuelt cwd-smittede dyr og gi god prøveinnsamling mht. vurdering av cwd-forekomst i bestanden. Uttaket er vurdert å opprettholde en kalvetilvekst på minst 1.500 kalv i 2023.

Det forutsettes at jegerne leverer prøve av hjerne og lymfeknuter fra alle felte dyr eldre enn kalv, samt registrerer opplysninger om alle felte dyr på www.hjorteviltregisteret.no eller appen sett og skutt.

Nedenfor er det redegjort for grunnlaget for anbefalingene og den prosess som har ledet frem til disse. Villreinutvalet har hatt forslag til kvote, jakttid mm. på høring blant valdene og forslagene har vært gjenstand for ulike drøftinger. Endelig anbefaling til kvote, jakttid og tiltak er justert i henhold til de forslag som ble sendt på høring.

Bestandsmål

Hardangervidda villreinområde har per i dag ingen vedtatte og omforente bestandsmål. Den siste vedtatte bestandsplan for perioden 2017 – 2021 hadde følgende bestandsmål:

Hovedmål: - produsere 2.000 – 2.500 kalv årlig (målt ved kalvetelling)

Delmål: - simleandelen på 40% (målt ved strukturtelling)

- bestandsstørrelse maks 12.000 før kalving.

- holde en mest mulig stabil bestandsstørrelse over tid.

Det er ikke et mål å holde bestandsstørrelse eller kalvetilvekst opp mot maks, men dette kan svinge opp mot maks.

Som følge av statlige myndigheters krav ifm. håndtering av skrantesyke har disse bestandsmålene vært tilsidesatt de senere år. I dialogmøtene villreinutvalet har hatt med Miljødirektoratet og Mattilsynet i 2021 har villreinutvalet ønsket en diskusjon omkring bestandsmål for om mulig komme frem til felles bestandsmål. Myndighetene har ikke ønsket en diskusjon om bestandsmål i disse møtene, men kun hatt fokus på tiltak for å felle villrein. Dette da de mente tiltak på kort sikt uansett ville være de samme uavhengig av bestandsmål. Dette har resultert i at det i 2021 har vært følgende ulike og ikke omforente bestandsmål:

- **Mattilsynet:** «*redusere bestanden ned til «genetisk levedyktig bestand» i løpet av 2-3 år.»*
- **Miljødirektoratet:** «*opprettholde ordinær jakt som forvaltningsverktøy, men ved en lav bestandsstørrelse»*
- **Utvalet:** «*årlig kalvetilvekst på 1.500 kalv og en bestand før kalving på 4.500 dyr som nedre grense for bestanden. Dette for at jakt skal være det viktigste forvaltningsverktøyet i årene som kommer.»*

Departementene kom i 2021 med følgende avklaring med hensyn til andel voksen bukk i bestanden etter jakt 2021: «*Andelen bukker 3,5 år og eldre må reduseres ned mot et minimum i 2021, dvs. tilnærmet lik null.»* Selv om dette var et mål for 2021 tilsier alt at tilsvarende mål vil videreføres i de kommende år.

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet kom i felles brev datert 13.09.2021 med følgende bestilling til Miljødirektoratet og Mattilsynet:

Vi ber om at Mattilsynet og Miljødirektoratet gjør en helhetlig faglig vurdering av videre forvaltning av Hardangervidda stammen. Det bes om at Mattilsynet og Miljødirektoratet på egnet måte involverer lokale i vurderingene. Miljødirektoratet og Mattilsynet bes om å så snart som mulig komme tilbake til departementene med dato for når denne vurderingen kan foreligge.

Miljødirektoratet og Mattilsynet inviterte den 13.12.2021 lokal forvaltning og andre aktører til deltakelse i en dialogprosess for å komme frem til konkrete råd for videre forvaltning av villreinbestanden på Hardangervidda. Råd som Miljødirektoratet og Mattilsynet skal bruke for å besvare oppdraget fra departementene. Villreinutvalet har vært positive til å delta i en slik dialogprosess og første samling ble holdt 24.-25. januar 2022. Det er forventet at arbeidet vil være ferdig i juni 2022. Dette tilsier at det trolig ikke vil foreligge noen endelig avklaring fra departementene mht. videre forvaltning av villreinbestanden på Hardangervidda før jaktstart 2022.

Reduksjon av voksen bukk i bestanden

VKM-rapporten har en grundig gjennomgang av betydningen av bukkesegmentet når det gjelder risiko for cwd-forekomst og smittespredning. En kraftig reduksjon av den gjenværende bukkebestanden vil ha stor sannsynlighet for å ta ut eventuelt smittede dyr og gi en svært høy

grad av avklaring mht. forekomst av cwd i bukkebestanden (og dermed indirekte også i bestanden som helhet).

Både andel og antall voksne bukker på Hardangervidda er kraftig redusert de siste årene, som følge av målrettet uttak. Det er derfor et godt utgangspunkt for å kunne lykkes med å holde en lav bukkeandel i bestanden og redusere andel voksen bukk ytterligere. Under jakt vil det ikke være mulig å skille mellom 2,5 år gamle bukker og eldre bukker, så avskytingen må rettes mot hele bukkesegmentet. Det er da realistisk å redusere andel bukk 2,5 år og eldre til et lavt nivå.

Uttak av voksen bukk har minst bestandsmessig konsekvens, sammenliknet med en desimering av simlebestanden. VKM-rapporten peker på mulige negative effekter av svært lav andel voksen bukk, bl.a. risiko for senere parring og kalvingstidspunkt. Det er viktig at det etableres en god overvåking for å følge med på dette. Med dagens kunnskap om cwd og vurdering av ulike tiltak, vurderes faren for disse negative konsekvensene å være underordnet behovet for å prioritere uttak av voksen bukk.

Bestandsstørrelse / antall simler

I perioden 2001 – 2021 har bestanden før kalving variert mellom 4.000 og 10.000 dyr. I samme periode har det vært gps-merkede simler som gir god oversikt over simlenes arealbruk. Erfaringen fra disse årene tilsier at det ikke er bestandsstørrelsen som styrer arealbruken hos simler. Det er eksempler der år med «høy» bestand har hatt liten arealbruk både høst og vinter, mens år med «lav» bestandsstørrelse har hatt stor arealbruk høst og vinter. Sommerstid og i kalvingen har reinen i hele perioden hatt begrenset arealbruk i området sør for Kvenna. Dette uavhengig av bestandsstørrelsen, og arealbruken i denne tiden av året er trolig styrt av menneskelig ferdsel og forstyrrelser. I jakttiden styres arealbruken i hovedsak av vindretning og forstyrrelser. Vinterstid er tilgangen til lavbeite viktig, og forekomst av lavbeiter og snødybde er her en sentral faktor.

Villreintvalet mener det ikke finnes holdepunkter for å hevde at en reduksjon av dagens bestandsstørrelse eller antall simler vil gi endret arealbruk. Dvs. endret arealbruk som reduserer faren for at rein vandrer ut av villreinområdet eller får redusert overlappende arealbruk med annet hjortevilt. Derimot vil en kraftig reduksjon av antall bukk i bestanden gi redusert arealbruk. Dette som følge av at det er bukk som er mest tilbøyelig til å bruke randområdene og som i en viss grad kan tenkes å «dra med seg» simler til utkantområdene.

En kraftig reduksjon av bestandsstørrelsen og svært høyt uttak av voksne simler vil med stor sannsynlighet redusere gjennomsnittsalderen i simlesegmentet. Redusert gjennomsnittsalder og en økt andel unge simler vil medføre redusert produktivitet. Et høyt jaktrykk på bukk i en bestand med stor andel unge bukker, kan også tenkes å medføre et ekstra høyt uttak av store simler. Dette vil ytterligere bidra til redusert produksjonsevne. Effekten vil trolig være umiddelbar. VKM-rapporten peker på at redusert bestandstetthet kan gi en liten positiv effekt på kalvetilveksten. Dette synes i stor grad å være basert på generell økologisk teori mht. effekter av bestandstetthet over tid og ikke erfaring fra praktisk bestandsforvaltning.

Jakt som forvaltningsverktøy og bestandsmål

Det må i dagens situasjon velges en strategi som muliggjør en adaptiv forvaltning der jakt benyttes som det primære forvaltningsverktøyet. Dette medfører at bestanden og kalvetilveksten ikke må reduseres så mye at en i fremtiden ikke kan benytte jakt for uttak av dyr og prøveinnsamling. Dette i tråd med vurderingene i WKM-rapporten og det faktum at det per i dag ikke er foretatt beregninger / vurderinger av hvilket bestandsnivå som gir best kombinasjon av begrenning av smitte, prøveuttak, bevaring av bestanden og opprettholdelse av jakt som forvaltningsverktøy.

Nedenfor er det punktvis satt opp noen vurderinger knyttet til jakt som forvaltningsverktøy relatert til cwd.

- Kalvetilveksten er avgjørende for hvilket antall dyr som kan eller må høstes relatert til ønsket bestandsutvikling.
- Kvotene på Hardangervidda har variert svært mye i størrelse. Dette som følge av at fellingsprosenten er lav. Kvotene vil da variere svært mye avhengig av om det skal felles f.eks. 1.000 dyr eller 2.500 dyr.
- Det er en klar sammenheng mellom kvotestørrelse og antall felte dyr. Det kan som hovedregel tas utgangspunkt i at desto høyere kvote, desto flere felte dyr. Det er imidlertid viktig å være klar over at en gitt kvotestørrelse kan gi relativ stor variasjon i antall felte dyr. Variasjonen er i hovedsak knyttet til villreinsens arealbruk i jaktperioden og bestandsstørrelse.
- En spesifikk kvote vil gi færre felte dyr (lavere fellingsprosent) ved lav bestandsstørrelse, sammenliknet med en situasjon der det er høy bestandsstørrelse.
- Det er ulike mekanismer som virker inn ved ulike kvotestørrelser. Ved små kvotestørrelser (under 3.000 kort) blir det en annen kortflyt enn ved høyere kvoter. Dette gjør at små kvotestørrelser har potensial for en vesentlig høyere fellingsprosent enn mer normale / høye kvoter.
- Desto lavere bestandsstørrelse og lavere kalvetilvekst, desto større krav til presisjonsnivå i jaktuttaket. Krav til presisjonsnivå i uttaket kan fort bli vesentlig høyere enn det som er praktisk mulig.
- En kalvetilvekst på 1.500 kalv vil gi grunnlag for et uttak av ca. 1.000 dyr dersom bestanden skal holdes uendret. Men type dyr i uttaket påvirker kommende års kalvetilvekst.
- En kalvetilvekst på 1.500 kalv muliggjør «normale» kvotestørrelser. En bestand med denne produksjonsevnen er også mindre sårbar for variasjonen i jaktuttaket. Dette gjør at jakt kan benyttes som forvaltningsverktøy.
- En bestand der kalvetilveksten er 1.000 kalv eller lavere, vil i praksis være svært krevende å forvalte med nødvendig presisjon gjennom jakt. Dette da jaktuttaket (antall felte dyr) ved en aktuell kvote vil kunne variere relativt mye. Dette dersom en ikke godtar relativt store endringer i en allerede lav bestand.
- Svært lave kvoter gir liten inntjening for rettighetshavere og fjellstyrer. Dette vil igjen på sikt medføre manglende økonomi til å opprettholde arbeidsplasser knyttet til fjellstyrene og privat villreinforvaltning. Dette da hovedinntektskilden er salg av villreinkort og fellingsavgift fra felt villrein. Mulighet for lokal medvirkning i håndtering av cwd og bestandsforvaltning blir da sterkt redusert.
- Lav bestandsstørrelse gjør at sannsynligheten den enkelte jeger har for å felle rein blir redusert, samtidig som prisen på jakta vil øke. Dette vil på sikt kunne gi en endring av jegermassen og etterspørselen etter villreinjakt på store deler av villreinområdet må forventes å bli redusert. Dette vil kunne ha negativ effekt på jaktuttaket.
- Det bør velges tiltak der en reduserer og begrenser smittespredningen innad i villreinbestanden. Samtidig som tilveksten opprettholdes på et nivå som muliggjør en forvaltningsmessig høstbar bestand i en periode med kunnskapsoppbygging.
- I en situasjon med håndtering av cwd, der jakt er tenkt benyttet som forvaltningsverktøy over tid, kreves et visst nivå på bestandsstørrelse og kalvetilvekst.
- Det bør per i dag ikke være et tiltak å redusere bestandsstørrelsen til under 4.500 dyr. Det bør opprettholdes en kalvetilvekst på minst 1.500 kalv. Dette for å opprettholde jakt som forvaltningsverktøy i en fase der;
 - det «avklares» status mht. forekomst av cwd på Hardangervidda.

- det «avklares» status mht. forekomst av cwd i omkringliggende villreinområder.
- det gjennomføres forskning / undersøkelser mht. smittsomhet, sykdomsforløp ol. hos norsk villrein.
- Fokus i 2022 bør være å redusere andel bukk så raskt som mulig og primært gjennom jakt. Når det gjelder bestandsreduksjon og reduksjon av fremtidig kalvetilvekst bør den i dagens situasjon være moderat.
- Hovedhensikt med eventuell reduksjon av simlebestanden i 2022 bør være prøvetaking, ikke cwd bekjempelse, selv om det også er en effekt av et relativt høyt uttak.
- Strategi og tiltak justeres når ny kunnskap eller vurdering tilsier det.
- Bestandsovervåkingen har per i dag *ikke* et presisjonsnivå som kan dokumentere bestandsstørrelse med et nivå på «+/- hundre dyr» eller bukkeandel på «+/- 1%». Dette bør det tas hensyn til ved valg av strategi og tiltak, samt ønsket presisjonsnivå. Myndighetene må bidra med ressurser til økt og mer presis overvåking av bestanden på Hardangervidda.

Det er viktig å videreføre prinsippet om å ha et mål for kalvetilvekst i en periode med kunnskapsoppbygging rundt forekomsten og håndtering av cwd. De langsiktige målene for villreinbestanden og villreinområdet bør fortsatt være et bakteppe for valg av strategi for håndtering av cwd.

- * Sikre en livskraftig villreinstamme som produserer et vedvarende høstbart overskudd.
- * Sikre villreinområdet mot unødvendig utbygging og menneskelig forstyrelse.
- * Bevare de unike egenskaper villreinområdet/bestanden har som følge av dens størrelse.
- * Bevare og utvikle villreinen som ressurs for rettighetshaverne og bygdene rundt vidda.

Det må i dagens situasjon velges en strategi som muliggjør en adaptiv forvaltning der jakt benyttes som det primære forvaltningsverktøyet. Dette medfører at bestanden og kalvetilveksten ikke må reduseres så mye at en i fremtiden ikke kan benytte jakt for uttak av dyr og prøveinnsamling.

Villreinutvalet tar utgangspunkt i følgende bestandsmål som ramme for vurdering av kvote / jaktuttak høsten 2022:

- **Årlig kalvetilvekst skal ligge være minst 1.500 kalv målt ved kalvetelling i juni/juli.**
 - **Bestanden før kalving skal ikke være under 4.500 dyr.**
 - **Andel voksen bukk 2,5 år og eldre skal holdes så lav som mulig og andel voksen bukk 3,5 år og eldre skal ned mot 0-3%.**
-

Bestandsvurdering

Villreinutvalet foretar hvert år en bestandsvurdering i forbindelse med kvoteforslaget. Vurderingene baserer seg på gjennomførte tellinger, fellingsresultat og vurderinger av dødelighet utenom jakt. De siste årene har også Veterinærinstituttet foretatt estimering av bestandsstørrelse og kalvetilvekst ut fra en bestandsmodell. Dette i forbindelse med vurdering av cwd-forekomst i bestanden. Foreløbige beregninger villreinutvalet har mottatt fra Veterinærinstituttet samsvarer relativt godt med villreinutvalets bestandsvurderinger. Villreinutvalet vurderte i 2021 at bestanden ville være ca. 6.000 dyr før kalving 2021, med en forventet kalvetilvekst på rundt 2.000 kalv.

Ved kalvetelling gjennomført 01.07.2022 ble det fotografert 7.329 dyr, hvorav 1.932 kalv, 4.485 su og 912 bukk 2,5 år og eldre. Alle gps-merkede dyr er vurdert å være i de fotograferte flokkene og tellingen er vurdert å være god mht. å ha funnet en stor andel av bestanden. Uttaket av bukk i jakta 2021 og resultatet fra strukturtellingen tilsier at også en svært høy andel av voksen bukk ble funnet under kalvetellingen.

Etter jakta ble det gjennomført en strukturtelling der flokker ble telt opp eller filmet fra bakken (video telt opp i etterkant) og en telling der flokkene ble fotografert fra helikopter. Tellingene ga et resultat der anden bukk 2,5 år vurderes å utgjøre 5 – 7% av bestanden og andel bukk 3,5 år og eldre ble vurdert å utgjøre 6 – 7% av bestanden. Totalt ga begge tellingene et resultat på 13% bukk 2,5 år og eldre i bestanden. Andel voksen bukk eldre enn 4,5 år vurderes å være svært lav, kanskje kun 1% av bestanden.

Kalve- og strukturtellingene i 2021 tilsier at bestandsvurderingene som ble gjort våren 2021 var «riktige». Jakta 2021 ga 1.974 felte dyr, hvorav 753 voksne simler (2,5 år og eldre) og 523 voksne bukker (2,5 år og eldre). Med fratrekk av naturlig dødelighet og målt opp mot kalvetilvekst 2021, tilsier dette en bestandsreduksjon fra 2021 til 2022. Bestandsstørrelsen vurderes ut fra dette å være rundt 5.500 dyr før kalving 2022. Det vurderes også som mer sannsynlig at bestanden kan være mindre enn dette fremfor større.

Det relativt høye uttaket av voksne simler høsten 2021, kombinert med bestandsreduksjon, medfører at kalvetilveksten kan antas å bli noe redusert i 2022 sammenliknet med 2021. Dette når det gjelder antall kalv. Andel kalv per 100su som ble dokumentert i 2021 var på et normalt nivå. Det er ikke i dag forhold som tilsier at det ikke bør bli en normal kalvetilvekst målt ved kalv/100su også i 2022, selv om erfaringen tilsier at dette kan variere en del mellom år. Dette gir en forventet kalvetilvekst på 1.700 – 1.800 kalv.

Villreinutvalet vurderer bestandsstørrelsen å være ca. 5.500 dyr før kalving og forventer en kalvetilvekst på rundt 1.750 kalv målt ved kalvetelling i juli. Dette legges til grunn for kvoteforslaget og gir rom for bestandsreduksjon og reduksjon i andel voksen bukk i bestanden i 2022.

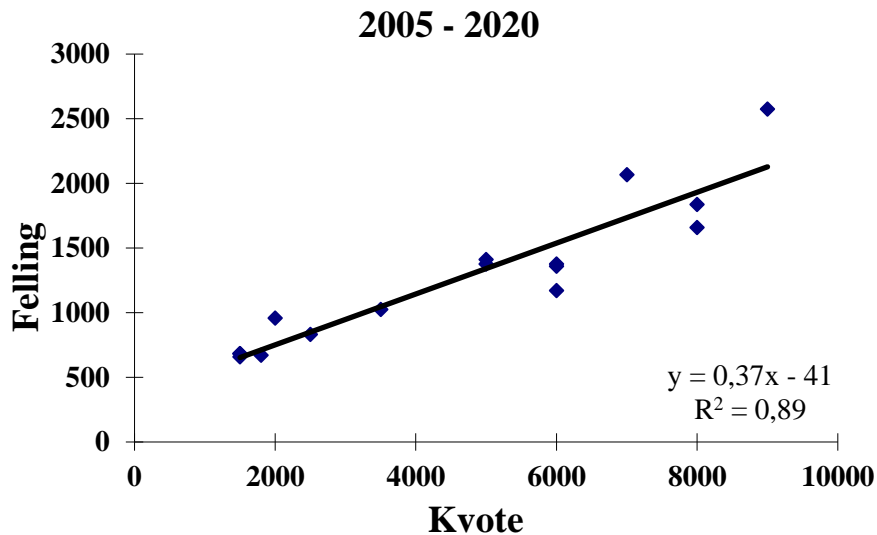
Kunnskapsgrunnlag kvoteforslag 2022 – 1. vurdering og utarbeidelse av forslag sendt på høring blant valdene.

Hovedfokuset for jakta er å ta ut så mye voksen bukk 2,5 år og eldre som mulig. Dette for raskest mulig fjerne eventuelt smittede bukker og få en høy grad av sikkerhet mht. forekomst av cwd i bukkesegmentet. Tiltak som øker sannsynligheten for at bukk blir felt prioriteres for å få et så effektivt uttak av voksen bukk som mulig. Dette for om mulig unngå uttak av bukk utenom jakt i 2022/2023.

Myndighetenes ønske om bestandsreduksjon imøtekommes gjennom tilrettelegging for et høyt uttak av voksen bukk, i tillegg til et generelt høyt uttak av alle kategorier dyr. Det er viktig at en så stor andel av gjenværende bestand etter jakt består av produktive simler, i stedet for en høy andel kalv og ungdyr. Med høyt uttak av simler og ønske om mest mulig produktive dyr i gjenværende bestand etter jakt, må det tilrettelegges for et høyt uttak av kalv. Jegerne oppfordres til å forsøke å ta ut små individer av simler, kalv og ungdyr.

Erfarings basert kunnskap mht. kvoter og felling

Årlig jaktuttak på Hardangervidda kan ved en gitt kvote variere relativt mye. Det er imidlertid en klar sammenheng mellom kvotestørrelse og antall felte dyr. Figuren nedenfor viser hvordan forholdet mellom kvotestørrelse (antall kort) og antall felte dyr har vært i periodene 2005 – 2020. En kvote på 8.000 kort m/ kalv inkludert ga høsten 2021 1.974 felte dyr. Dette samsvarer med sammenhengen mellom kvote og felling som fremkommer av figuren. Bestandsstørrelsen før jakt har siden 2005 variert mellom ca. 5.500 og 12.500 dyr. Kvotestørrelsene har variert fra 1.500 kort til 9.000 kort. Enkelte år har kalv vært inkludert i voksendyrkortet.

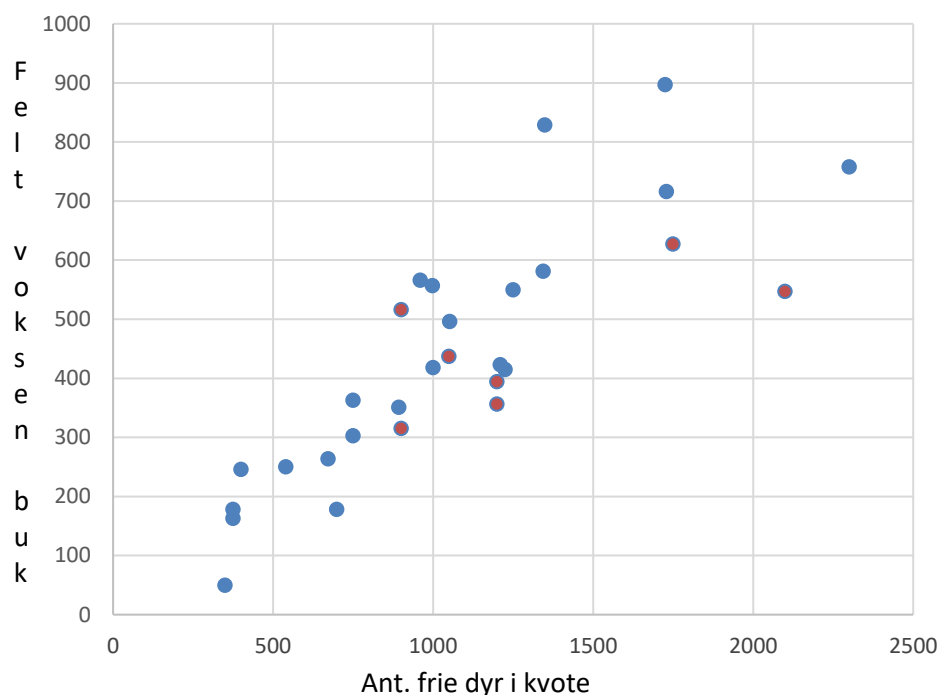

Figuren viser at det er en klar sammenheng mellom kvotestørrelse og antall felte dyr. En høy kvote gir økt sannsynlighet for flere felte dyr enn en lav kvote. Antall felte dyr ved en gitt kvote varierer i stor grad ut fra villreinens arealbruk i jakta. Dette styres hovedsakelig av vær og vindretning, noe forvaltningen ikke kan påvirke. Det synes også å være en sammenheng ved at desto høyere kvoten er i forhold til bestandsstørrelsen, desto lavere uttak. Jaktuttaket i 2021 må ut fra det vurderes som meget godt.

I 2014 ble det ved en kvote på 9.000 kort felt 2.575 dyr, men det ved en større bestand og høyere bukkeandel enn i dag. Dyra hadde også en «god» arealbruk i jakta. Med dagens bestandsstørrelse og struktur vurderes det som lite sannsynlig å kunne felle mer enn 2.000 dyr. Dette uavhengig av korttype, utvidet jakttid mm. Ulike tiltak vil forhåpentligvis kunne gi økt felling, men vel så viktig er det at tiltakene kan motvirke lav felling.

Uttak av bukk

Statistikk over felt dyr i perioden 1989 – 2018 viser at det høyeste antall voksne bukker som er felt ett enkelt år i denne perioden er 897 stk. Dette skjedde i 1998 med dobbelt så stor bestand som i dag, høy bukkeandel i stammen, og i et år hvor det totalt ble felt 4.420 dyr. I hele denne perioden har uttaket av bukk bevist vært begrenset gjennom lav andel fridyrkort i tildelt kvote. Figuren nedenfor viser antall fridyrkort i kvoten og antall voksne bukker felt det enkelte år i perioden 1989 – 2018. Røde prikker viser årene 2012 – 2018.

I 2019 ble det tildelt en kvote på 6.000 kort, der alle kort var «buk 2,5 år og eldre». Dvs. rene bukkkort der det ikke var tillatt å felle andre kategorier dyr. Dette resulterte i 1.260 felte voksne bukker i et år der det var en høy andel voksen bukk i bestanden ved jaktstart. I 2020 var kvoten 5.000 kort, fordelt på korttypene «fritt dyr» (50%) og «buk 2,5 år og eldre» (50%). Dvs. en kvote der det var tillatt å felle voksen bukk på alle kort i hele jakta. Dette resulterte i felling av 723 stk. voksne bukker. I 2021 ble kvoten økt til 8.000 kort fordelt på korttypene «valgfridd dyr» (50%) og «buk 2,5 år og eldre» (50%). Korttypen «buk 2,5 år og eldre» ble den 6. september omgjort til «valgfridd dyr». Ekstra kalv var inkludert i alle kortene. En god jakt resulterte i felling av 523 voksne bukker høsten 2022.

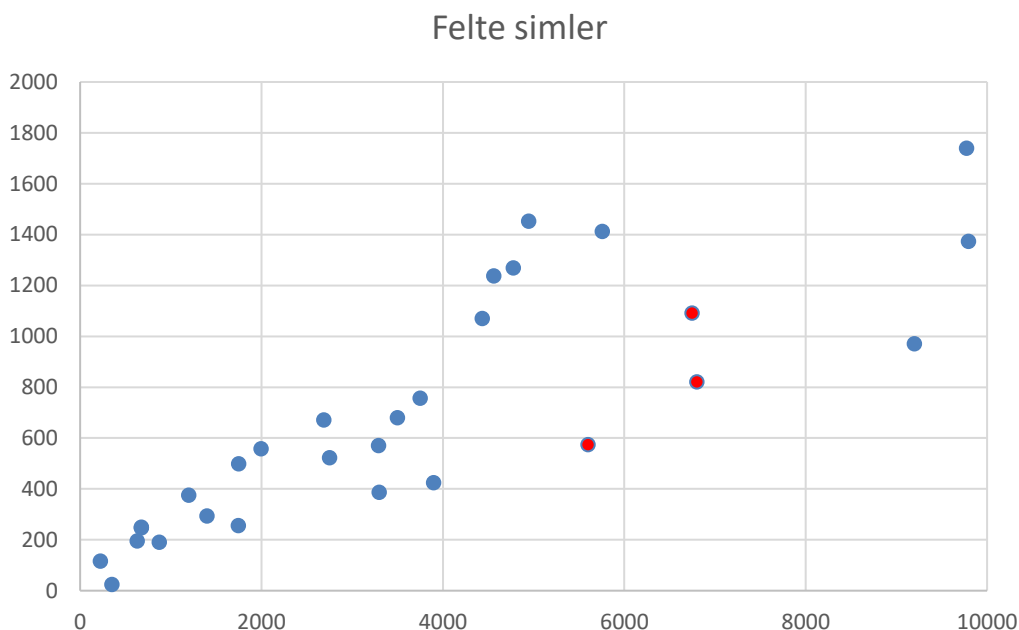
Kvoten i 2019 og 2020 var tilnærmet lik med tanke på muligheten til å felle voksen bukk. Antall felte voksne bukker var imidlertid vesentlig forskjellig, med en kraftig nedgang i 2020. Dette på tross av at det i jakta høsten 2020, ut fra dyrenes arealbruk, vurderes å ha vært vel så stor mulighet for jegerne til å felle dyr. Av 489 felte dyr på korttypen «fritt dyr» i perioden frem til 17/9 høsten 2020, var det kun 116 voksne bukker (24%). Dette kan bety at jegerne tok et bevisst valg om ikke å felle voksen bukk eller det er et uttrykk for at jegerne valgte å felle andre typer dyr i mangel av mulighet til å felle voksen bukk. Det siste synes å være tilfellet, noe en også så høsten 2021. En høy kvote og mulighet til å felle voksen bukk på alle kort hele jakta, ga «kun» 523 voksen bukker av nesten 2.000 felte dyr. Dette viser at det er utfordrende å felle voksen bukk når bestanden er liten, andel bukk er svært lav og bukkene er unge og går i fostringsflokkene.

Dette vil også være situasjonen i 2022, siden andelen voksen bukk i bestanden er kraftig redusert og andel storbuk (4,5 år og eldre) er svært lav. Dette er forhold som vil gjøre uttaket av voksen bukk krevende. Faren for at det skal kunne felles «for mange» voksne bukk i jakta vurderes ikke å være til stede ut fra de mål som er satt og praktisk gjennomføring av jakta. Dette helt uavhengig av kvotestørrelse, korttype og jaktid mm.

Uttak av simle

Statistikk over felt dyr i perioden 1989 – 2018 viser at det høyeste antall voksne simler som er felt ett enkelt år i denne perioden er 1.739 stk. Dette skjedde i 1998 med over dobbelt så stor

bestand som i dag og i et år hvor det totalt ble felt 4.420 dyr. Antall SU-kort dette året var 9.775 stk. av en total kvote på 11.500 voksendyrkort der kalv var inkludert i korta. Tilsvarende kvote var det også i 1999 og 2000, men da med færre felte dyr og simler som resultat. Figuren nedenfor viser antall SU-kort i kvoten og antall voksne simler felt det enkelte år i perioden 1989 – 2018. Årene 2014 – 2016 markert med røde prikker.

Etter år 2000 er det årene 2014 - 2016 som utmerker seg med høye kvoter og et høyt antall SU-kort. Disse tre årene varierte den totale kvoten fra 8.000 til 9.000 kort, hvorav antall SU-kort varierte fra 5.600 til 6.800 stk. Antall felte voksne simler ble hhv. 1.091, 573 og 820 stk. disse tre årene. I 2014 var jakttiden utvidet til og med 12. oktober. Voksne simler kunne selvsagt også bli felt på fridyrkort, men i disse årene ble det nesten utelukkende felt voksen bukk på fridyrkortet.

Med dagens bestand vurderes det som lite sannsynlig at det kan bli felt mer enn 1.000 voksne simler høsten 2022. Skal det bli felt flere voksne simler enn dette er en helt avhengig av at dyra får en ekstraordinær god arealbruk i jakta. Høye kvoter og eventuell lenger jakttid kan imidlertid bidra til å få et uttak av simler opp mot dette nivået. Utfordring med å få tak i voksen bukk vil forsterke uttaket av simler og kalver. Erfaringen fra 2020 og 2021 tilsier at jegerne i stor grad bruker korttypen «valgfritt dyr» til å felle andre kategorier dyr enn voksen bukk. Dette betyr at det er viktig å ha en relativt stor andel av korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre», spesielt i første halvdel av jakta.

Uttak kalv

Felling av kalv er det jegerne prioriterer lavest så lenge det er mulighet til å felle andre typer dyr. Et resultat av dette er at det sjelden blir felt et høyt antall kalv i jakta. I perioden 1989 – 2020 er det høyeste antall kalv som er felt ett enkelt år 1.077 stk. Dette skjedde i 1998 med en kvote på 11.500 voksne dyr, der en ekstra kalv var inkludert i voksendyrkorta. En kvote med kalv inkludert i alle voksendyrkort eller SU-kort er benyttet i perioden 1998 – 2002, samt årene 2016 og 2017. Disse årene har det i praksis vært «kvotefri» jakt på kalv. I 2016 og 2017 ble det felt hhv. 366 og 221 stk. kalv. I 2014 var det en kvote på 9.000 kort, hvorav 15% av korta var kalvekort. Dette året var det stort fokus i media rundt uttak av kalver for å unngå enslige kalver etter stort uttak av simler. Dette kombinert med en generell god jakt resulterte i 502 stk. felte kalver, mange felt på SU-kort. Høsten 2021 hvor det var ekstra kalv på hver av 8.000 voksendyrkort, ble det felt 474 kalv. Tilmærmet alle kalvene ble felt på den ekstra kalvdelen

som var på voksendyrkortet og slik ikke som et alternativ til eldre dyr på kortets hoveddel. Erfaringen tilsier at det ikke er mulig å felle for mange kalver, selv med fri kalvejakt. Fri kalvejakt kan derfor med fordel benyttes i en situasjon der en ønsker å få opp antall felte dyr og redusere andel ikke-produktive dyr i vinterbestanden.

Korttype

Tradisjonelt har forvaltningen benyttet korttypene «simple-ungdyr» og «fritt dyr» for å styre uttaket av voksne dyr. Hovedhensikten har da vært å unngå et for høyt uttak av bukk. På korttypen «fritt dyr» har det nesten utelukkende blitt felt voksen bukk. Dette som følge av at det normalt har vært «overskudd» av su-kort, og jegerne har prioritert felling av voksen bukk. Bestanden har også hatt en høy andel voksen bukk.

I en situasjon der det skal felles svært mye bukk og det vurderes som usannsynlig at det kan bli felt for mange voksne bukker, er det liten hensikt å benytte korttyper det ikke kan felles bukk på. Dvs. at det ikke har noen hensikt å utstede su-kort, men kun korttypen «fritt dyr» eller «voksen bukk». Hvilken av disse korttypene som skal benyttes avhenger av den vurdering som gjøres mht. eventuell risiko for at det kan bli felt for mye av kategorien simler og ungdyr.

Korttypen «voksen bukk» har den fordel at det kun blir felt voksen bukk (forutsatt at korttypen ikke omgjøres i løpet av jakta), da jegene ikke kan velge andre kategorier dyr dersom bukk ikke er tilgjengelig. Bakdelen er at det gjør jakta vanskeligere og lite fleksibel for jegerne. Dette spesielt i en situasjon der det er lite bukk i bestanden og flertallet av bukkene er unge. I en situasjon der det ikke finnes egne su-kort, vil korttypen «valgfritt dyr» i stor grad fungere som et su-kort. Spesielt i en situasjon der det er høye kvoter og lite voksen bukk i bestanden. Dette ble bekreftet i 2021 hvor hele 87% av alle felte dyr på denne korttypen var simler og ungdyr. Effekten vil øke med økende andel av kvoten tildelt som «voksen bukk».

Høsten 2019 ønsket forvaltningen at det kun skulle felles voksne bukker og hele kvoten ble da tildelt med korttypen «voksen bukk». Andel voksen bukk og storbukk i bestanden var dette året god. I 2020 og 2021 var det fortsatt ønske om et høyt uttak av voksen bukk, kombinert med ønsket uttak av simler/ungdyr. Det var imidlertid ikke ønske om et altfor høyt uttak av simple/ungdyr, men fokus på uttak av voksen bukk. Kombinert med et ønske om å gjøre jakta mer attraktiv og «enklere» for jegerne, i en situasjon med lavere andel voksen bukk i bestanden, ble det valgt å benytte to korttyper. Kvoten ble fordelt 50 : 50 med korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre» og «valgfritt dyr». Korttypen «valgfritt dyr» ble disse årene i stor grad benyttet som et su-kort. Mer detaljerte vurderinger rundt disse korttypene finnes i villreinutvalets kvoteanbefaling i 2020 og 2021, samt oppsummeringsrapportene fra jakta i 2020 og 2021. Rapportene er tilgjengelige på www.villreinutval.no

Utvidet jakttid

Utvidelse av jakttiden i forkant og etterkant av ordinær jakttid må vurderes for å oppnå høy felling og unngå for lav felling. Lenger jakttid øker sannsynligheten for at flere jaktområder får dyr i løpet av jakta og en blir mindre sårbar for perioder med dårlig vær som vanskeliggjør jakt.

I 2019 når det kun var jakt på voksen bukk ble jaktstart satt til 10. august i stedet for normalt 20. august. Dette for at jegerne skulle få en lenger periode med mulighet for jakt på voksen bukk. På Hardangervidda blir voksen bukk i liten grad felt etter 20. september pga. frykt for å felle bukk i brunst, da denne ikke vil være egnet som mat. I perioden 10. – 19. august ble det i 2019 felt 393 dyr. I Telemark var det vald som ikke hadde jegere eller kun få jegere i perioden før 20. august. Dette av praktiske årsaker pga. bortleide hytter i forbindelse med fiske ol. Mange områder har også faste jegere til faste perioder av jakta, noe som er vanskelig å endre på. Dette medførte trolig at jakta ble rolig og at antall dyr felt pr. dag i starten av jakta ble noe lavere enn normalt. Det jaktrykket som vanligvis har vært i den første jakt uka ble i stedet spredt utover

de første to ukene av jakta. Fellingsresultatet synes ikke å være negativt påvirket av dette. Trolig kan endringen i jakttrykket ha slått positivt ut både på felling og redusert intensitet mht. jaktpress på dyra. Tilsvarende ble jakttiden høsten 2021 forlenget i forkant med jaktstart 10. august. Dette året ble det felt minst 464 dyr i perioden 10 – 19. august.

Erfaringen med tidligere jaktstart for jakt på voksen bukk, gjør at det vurderes hensiktsmessig med en tidligere jaktstart også i 2022. Dette for å bidra til nødvendig uttak av voksen bukk. Situasjonen i 2022 er noe annerledes enn i 2019 ved at det nå er en vesentlig lavere andel voksen bukk i bestanden og at de fleste voksne bukker er unge. Dette må forventes å medføre at det vil være færre rene bukkflokker og at det er færre bukk i de tradisjonelle randområdene i Telemark og Hordaland ved jaktstart. Dette slik situasjonen var høsten 2021. Effekten av mange og spredte bukkflokker som i 2019 bidro til uttak av voksen bukk, kan ikke forventes i 2022. Med en mindre andel voksen bukk i bestanden, og ønske om uttak av alle typer dyr, ble det høsten 2021 vurdert å være riktig å tillate felling av alle typer dyr fra og med 10. august. Oppsummering av jakta viste at dette var en riktig vurdering og tilsvarende bør gjøres i 2022.

Utvidelse av jakttiden i oktober er benyttet seks ganger siden 1999, som et tiltak for å få felt flere dyr. Effekten på antall felte dyr har variert mye, fra 600 dyr i 1999 til 69 dyr i 2020. I årene 2014 og 2016 ble det felt hhv. 210 og ca. 300 dyr i utvidet jaktperiode på hhv. 12 og 9 dager i oktober. Det lave antall felte dyr i utvidet jakt høsten 2020 skyldes en kombinasjon av manglende forankring av vedtaket, dårlig vær og området dyra befant seg i utvidet jaktperiode. Høsten 2021 ble det felt 87 dyr i perioden 1 – 7. oktober på tross av at dette var planlagt. Erfaring fra utvidelse av jakta i oktober viser at jaktuttaket i denne perioden varierer veldig mye ut fra værforhold og hvor dyra oppholder seg i denne perioden. Dårlig vær og en situasjon der dyra oppholder seg i områder hvor det har vært «god» jakt tidligere på høsten, medfører få felte dyr. Dette var tilfellet høsten 2021.

Antall felte dyr som kan forventes felt ved utvidet jaktperiode i oktober er vanskelig å anslå. Dette vil i stor grad være avhengig av været, hvilke områder dyra befinner seg i og om rettighetshavere/fjellstyrer tillater jakt i perioden. Det viser seg at jakttrykket i oktober normalt er lavt og at dyra pga. brunsten har endret adferd. Dyra synes å ha roet seg og fluktavstanden når de blir forstyrret er normalt kortere enn tidligere i jakta. Kostnaden for dyra ved jakt i oktober vurderes å være mindre enn ved jakt ved høyere temperaturer og flere jegere i august. Det er ikke registrert noen negative effekter på kommende års kalvetilvekst som følge av utvidet jakttid og jakt inn i brunstperioden. Erfaringene fra dette er imidlertid i en situasjon med høy andel voksne og gamle bukker i bestanden. Villreinutvalet vurderer effekten på antall felte dyr av en eventuell utvidelse av jakttiden i oktober å være svært usikker. Det er videre helt sikkert at jakt i denne perioden ikke bidrar til felling av voksne bukker. Uttaket av voksen simle vurderes også å bli stort nok med jakt ut september, dersom kvote og tiltak settes tilnærmet likt som i 2021. Utvidet jakttid i en lenger periode av oktober vil av erfaring også gjøre det mer utfordrende å gjennomføre en god strukturtelling. Dette da det i de fleste tilfeller ikke er mulig å gjennomføre telling samtidig som jakt foregår. Når behovet for uttak av dyr /simler vurderes opp mot hensynet til å gi dyra ro etter en lang jakt, anbefaler utvalet i år at jakta kun pågår ut september. Villreinnemnda kan imidlertid forberede muligheten til å utvide jakta i perioden 1 – 7. oktober dersom en i siste uka av september vurderer jaktuttaket å bli altfor lavt. Utvidelse av jakttiden bør ikke gjelde i de områdene av Hardangervidda som er nord for rv. 7, da dette området i hovedsak er benyttet av villrein fra Nordfjella villreinområde.

Anbefaling om kvote, jakttid mm. sendt på høring blant valdene

Med villreinutvalets vurdering av bestandsmål, bestandsstatus, kvote, korttyper og jakttid, vurderte villreinutvalet det som hensiktsmessig med kvote og virkemiddelbruk lik det som ble gjort i 2021. Det ble vurdert å være mer sannsynlig at tilsvarende kvote og tiltak vil gi færre felte dyr i 2022 enn i 2021. Dette da dyra hadde relativt god arealbruk i jakta 2021. Med

villreinutvalets utgangspunkt mht. bestandsmål og bestandsvurdering, vurderes det fornuftig med et uttak på 1.500 – 2.000 dyr. Det viktigste blir å forsøke å få et så høyt uttak av voksen bukk som mulig.

Når halve kvoten tildeles med korttypen «voksen bukk» begrenses jegerens mulighet til å felle simle og ungdyr. Den effektive kvoten blir dermed vesentlig redusert siden jegerne ikke ønsker å felle voksen bukk etter midten av september. Det er også begrenset hvor mange bukk jegerne i praksis kan felle når andel bukk i bestanden er lav. For å unngå at bruken av denne korttypen reduserer det totale antall felte dyr og at en risikerer å få felt for få simler / ungdyr, bør korttypen omgjøres til «valgfridd dyr» i løpet av jakta. Med forslag om jaktstart 10. august ble det vurdert at korttypen burde omgjøres til «valgfridd dyr» fra og med tirsdag 6/9.

Det ble anbefalt at jakttiden forlenges i forkant og jaktstart settes til 10. august. Dette primært for å forlenge den del av jaktperioden det er aktuelt å felle voksen bukk. Dette samsvarer med at hovedfokuset i jakta er uttak av voksen bukk og at halve kvoten tildeles med korttypen «voksen bukk».

Villreinutvalet sendte på høring blant valda følgende forslag til kvote, korttyper og jakttid:

- *Det tildeles en kvote på 8.000 kort.*
- *Kvoten tildeles med 50% av korttypen «valgfridd dyr» og 50% av korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre».*
- *Det inkluderes en ekstra kalv i hver av korta. Kort utformes med to kjøttmerkelapper.*
- *Korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre» omgjøres til «valgfridd dyr» fra og med tirsdag 6. september.*
- *Ordinær jakttid utvides i forkant, i perioden fra og med 10. til og med 19. august.*
- *Ordinær jakttid kan utvides av villreinnemnda i etterkant, i perioden fra og med 1. til og med 7. oktober, dersom det vurderes å bli et for lavt jaktuttak frem til 30. september.*
- *Utvidelse av jakttiden gjøres for områdene sør for rv. 7.*

Kvoten kombinert med andre virkemidler forventes å gi 1.500 - 2.000 felte dyr. Dette vurderes å balansere ønske om bekjempelse av cwd og prøveinnsamling, samtidig som jakt som forvaltningsverktøy opprettholdes. Ulike tiltak som ble gjennomført for å bidra til god felling i 2021 anbefales videreført i 2022.

Oppsummering hørings svar

Kvoteforslag vedtatt i sak 03/2022 ble sendt på høring blant valdene. Det ble mottatt svar fra 41 vald, som representerte 62% av villreinarealet. Svarene hadde god geografisk spredning og god fordeling mellom private vald og statsallmenning. De vurderes derfor å være representative for villreinområdet.

Det var stor støtte for å ta utgangspunkt i et bestandsmål på minst 4.500 dyr før kalving og et mål om 1.500 kalv i tilvekst. Et mål om å redusere andel voksen bukk 3,5 år og eldre ned mot 0 – 3 % hadde ikke like god tilslutning. 27 % iht. areal støttet *ikke* mål om å redusere andel voksen bukk ned til 0-3 %.

Det var stor støtte for forslaget om korttyper / tilleggskalv, samt et flertall som støttet kvoteforslaget på 8.000 kort. Imidlertid var det et ikke ubetydelig mindretall (32 % iht. areal) som ønsket en lavere kvote. Innspill om kvote varierte fra 3.000 til 6.000. Ullensvang fjellstyre og Røldal fjellstyre representerte de største arealene blant de som ønsket lavere kvote, og ønsket hhv. 3.000 og 5.000 i kvote. Også en del vald i Vinje og Tinn ønsket lavere kvote.

Forslaget om utvidelse av jakttiden i perioden 10. – 19. august hadde liten støtte og et flertall på 54 % iht. areal ønsket ikke tidligere jaktstart. Av de som ikke ønsket tidlig jaktstart var bl.a. alle tre fjellstyrene i gamle Hordaland, og flere av de største private rettighetshaverne i Telemark og Buskerud.

Forslaget om utvidelse av jakttiden i perioden 1. – 7. oktober, ved behov, fikk støtte fra 58 % iht. areal. Flere har spilt inn at det på forhånd må avklares konkret hva som skal ligge til grunn for en slik vurdering og når den skal foretas.

Øvrige tiltak hadde følgende støtte:

- Tilgang til dyreposisjoner: 83 % støttet tiltaket.
- Økonomisk tilskudd lufttransport: 74 % støttet tiltaket.
- Økonomisk støtte ved innlevering cwd-prøver voksen bukk: 55 % støttet forslaget.

Endelig anbefaling kvote, korttyper og jakttid

Villreintvalet gjorde i sak 21/2022 en ny vurdering av kvote, korttyper og jakttid ut fra innkomne hørings svar og innspill ifm. drøftingene på vårmøtet i Eidfjord.

Det forventes at bestanden vil måtte holdes på et lavt nivå i flere år og at myndighetene vil opprettholde ønsket om å holde andel voksen bukk i bestanden på et så lavt nivå som mulig. Rammene for vurdering av kvote i 2022 er i stor grad lik situasjonen i 2021, og vil trolig være tilsvarende i de kommende år. Det er derfor viktig at en klarer å komme frem til virkemiddelbruk som kan støttes av et klart flertall og som gir ønsket avskyting. Det relativt store mindretallet som ikke støtter kvoteforslaget / virkemiddelbruken (utvidet jakttid) har et vesentlig avvikende syn. Dette kan medføre at ikke alle drar i samme retning eller vil følge opp de vedtak som fattes. Dette vil gi dårligere felling som resultat. Siden rammene for kvote / tiltak trolig vil bli de samme i flere år fremover, kan det være aktuelt å prøve ut noen endringer som til en viss grad kan imøtekomme mindretallets ønsker. Dette for om mulig få oppslutning rundt tiltak og høste erfaring mht. en litt annen virkemiddelbruk. Dette selv om hovedmålet fortsatt er å felle så mye voksen bukk som mulig, i tillegg til å felle så mye dyr at en oppnår en bestandsreduksjon.

Kvotestørrelse

All erfaring viser at det er en klar sammenheng mellom kvotestørrelse (antall kort) og felte dyr. Det viser seg også at det er vanskeligere å felle mye dyr når det er få dyr i bestanden, sammenliknet med når bestanden er høy. Lavere andel voksen bukk i bestanden medfører også at jakta blir vanskeligere. Kvote og tiltak høsten 2021 ga rett under 2.000 felte dyr. Dyra hadde da god arealbruk og jakta ble betegnet som god, med stor innsats hos jegerne. Lik virkemiddelbruk i 2022 kan forventes å gi færre felte dyr, da det er sannsynlig at dyrenes arealbruk blir dårligere i 2022. Eventuelt manglende oppslutning om tiltakene blant mange rettighetshavere, fjellstyrer og jegere vil også gi dårligere felling som resultat.

Mindretallets ønske om kvotestørrelser på 3.000 – 6.000 kort vil nesten helt sikkert gi færre felte dyr enn en kvote på 8.000 kort. Tabellen nedenfor viser erfaringstall fra de siste 11 år når det gjelder sammenheng mellom kvote og antall felte dyr. I førte halvdel av denne perioden var bestanden vesentlig større enn i dag.

År	Kvote – antall kort	Antall felte dyr
2011	5000	1376
2012	6000	1170

2013	7000	2067
2014	9000	2575
2015	8000	1658
2016	8000	1838
2017	6000	1376
2018	1500	684
2019	6000	1359
2020	5000	1411
2021	8000	1984

Det er kun kvotestørrelser på 7.000 kort eller mer som har gitt over 1.500 felte dyr. Dette tilsier at kvoten i 2022 ikke bør settes lavere enn 7.000 kort. Dette så lenge det forventes 1.750 kalv i tilvekst og en fortsatt skal oppnå reduksjon i andelen voksen bukk, totalbestanden og kalvetilvekst kommende år. Det kan imidlertid antas at både en kvote på 7.000 og 8.000 kort vil «mette markedet» og dermed ikke være begrensende for uttaket. Det er trolig villreins arealbruk i løpet av jakta som vil være avgjørende. Jakttiden vil da være viktig. Desto lenger jakttid, desto større sannsynlighet for at flere områder får dyr på sine områder og dermed mulighet for jakt. Det er slik mulig, i en viss grad, å imøtekomme mindretallets ønske om lavere kvote. Dvs. å fastsett en kvote på 7.000 kort. Det vurderes ikke hensiktsmessig med endring i korttyper og fordeling.

Jakttid:

Høringssvarene viser at det er et flertall som *ikke* ønsker utvidelse av jakttiden i perioden 10 – 19. august. Dette begrunnes i at jakt i varmt vær / lang jakttid er kostnadskrevende for dyra. De ønsker å vektlegge hensynet til dyra fremfor å iverksette dette tiltaket for å få økt uttak av voksen bukk. Dette henger også ofte sammen med at mange ikke ønsker å redusere andel bukk 3,5+ i bestanden ned mot 0 – 3%. Det kan forventes at store områder selv vil innskrenke jakttiden og ha jaktstart 20. august, dersom det fastsettes jaktstart fra 10. august. Dette vil gå ut over antall felte dyr og spesielt uttaket av voksen bukk. Det vurderes derfor hensiktsmessig å imøtekomme innvendingene om tidlig jaktstart og heller foreslå jaktstart 15. august. Dette vil forhåpentligvis kunne aksepteres av alle, og dermed i sum gi et bedre resultat enn et vedtak om jaktstart 10. august som ikke følges opp.

Formålet med tidlig jaktstart er primært uttak av voksen bukk. En noe senere jaktstart (endring fra 10/8 til 15/8) vil redusere antall jaktdager jegerne er villige til å felle bukk. Voksen bukk felles på Hardangervidda i svært liten grad etter 20. september. For å opprettholde fokus på uttak av voksen bukk, bør derfor dato for endring av korttypen «voksen bukk» til «valgfritt dyr» endres. Dersom det fastsettes jaktstart 15/8 anbefales det at denne endringen ikke gjøres før mandag 12/9 (opprinnelig foreslått 6/9). Det en kan «tape» i uttak av voksen bukk som følge av at antall jaktdager hvor bukk kan felles reduseres, kan med dette muligens kompenseres gjennom at halve kvoten må benyttes til felling av voksen bukk i ytterligere 6 dager.

Utvidelse av jakttiden i oktober har ingen effekt på uttaket av voksen bukk. Hensikten med en slik utvidelse er kun å øke det totale uttaket. Det anbefales at jakttiden utvides i perioden 1 – 7. oktober dersom en ser at det totale uttaket blir for lavt ut fra ønsket om bestandsreduksjon. Det foreslås at denne avgjørelsen tas fredag 23. september. Utvidelse av jakttiden iverksettes dersom det på denne datoen er registrert færre enn 1.200 felte dyr på hjorteviltregisteret eller er registrert færre enn 1.000 innleverte cwd-prøver på Veterinærinstituttet sin cwd-statistikk. En viss forsinkelse i eller mangelfull registreringen må det forventes å være på dette tidspunktet, så de reelle tall vil trolig være høyere.

Kvoteforslag

Det kvoteforslag med tiltak som ble sendt på høring vurderes isolert sett å være egnet til å kunne få et godt jaktuttak og dermed bidra til å nå de angitte bestandsmål. Dette under forutsetning av at alle følger opp virkemiddelbruken. Et mindre antall kort i kvote eller kortere jakttid, vil ikke kunne være et tiltak for å øke antall felte dyr eller uttaket av voksen bukk. For å lykkes med uttaket er en imidlertid avhengig av stor oppslutning fra rettighetshavere, fjellstyrer og jegere. Høringen viser at det ikke er god oppslutning om den kvote og jakttid som ble sendt på høring. Villreinutvalet vurderer det derfor som fornuftig å foreta noen justeringer. Dette for forhåpentligvis å få større oppslutning om virkemidlene og få en situasjon som i 2021, hvor alle sluttet opp om virkemiddelbruken og bidro til et godt jaktresultat.

Villreinutvalet fremmer derfor overfor villreinnemnda følgende kvoteforslag og virkemiddelbruk i 2022:

- *Det tildeles en kvote på **7.000** kort.*
- *Kvoten tildeles med 50% av korttypen «valgfritt dyr» og 50% av korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre».*
- *Det inkluderes en ekstra kalv i hver av korta. Kort utformes med to kjøttmerkelapper.*
- *Korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre» omgjøres til «valgfritt dyr» fra og med **mandag 12. september**.*
- *Ordinær jakttid utvides i forkant, i perioden fra og med **15. til** og med **19. august**.*
- *Ordinær jakttid kan utvides i etterkant, i perioden fra og med **1. til** og med **7. oktober** dersom det vurderes å bli et for lavt jaktuttak frem til **30. september**.*
- *Utvidelse av jakttiden gjøres for områdene sør for rv. 7.*
- *Ulike tiltak som ble gjennomført for å bidra til god felling i 2021 anbefales videreført i 2022.*

Andre forhold

Fredningssoner

Over flere år er det i jakta prøvd ut ulike fredningssoner. Dette for å motvirke at jegerkonsentrasjoner hindrer villreins vandring i jakta og dermed bidrar til redusert jakt og felling. De fredningssonene som synes å ha fungert bør videreføres også i 2022. Det oppfordres samtidig til å prøve ut fredningssoner i andre områder der dette tidligere er vurdert eller i nye områder dette synes aktuelt.

Samjakt

Alle vald oppfordres til å slippe inn jeger fra andre vald i perioder det eventuelt er få eller ingen egne jegere på valdet. Spesielt i siste halvdel av jakta bør det være rom for dette. Overføring av fellingstillatelser mellom vald bør kunne gjøres muntlig dersom valda ønsker det.

Informasjon om hvor dyra befinner seg

Villreinen på Hardangervidda bruker kun en liten del av området i ulike deler av jakta. Det er derfor ekstra viktig at jegere er på plass når dyr kommer inn i det enkelte område. Informasjon om hvor dyra befinner seg er sammen med værmeldingen (vindretning) viktig for å kunne planlegge når den enkelte jeger bør reise inn på jakt. Bruk av dyreposisjoner fra gps-merkede dyr bør i denne sammenheng benyttes. Ordningen i 2021 der alle fikk tilgang til dyreposisjoner via www.dyreposisjoner.no, med ett døgn forsinkelse, ble god mottatt og synes å ha fungert godt. Ordningen bør videreføres i 2022.

Transport

De fylkesvise tilsynsutvalgene (og kommunene) har en nøkkelrolle i å tilrettelegge for nødvendig motorisert transport ifm. jakta. Praksis ifm. tildeling av kjøreløyver og bruk av motorisert transport i jakta må vurderes av det enkelte tilsynsutvalg iht. den aktuelle situasjonen. Manglende muligheter til inn- og uttransport av jegere og uttransport av felte dyr bør ikke være et hinder for jaktuttaket. En ordning som i 2021 der jegerne kunne få dekket noe av kostnaden med bruk av lufttransport ved utfrakt av felte dyr anbefales videreført. Ordningen og vilkår må kunngjøres i god tid før jaktstart.

CWD-prøver og registrering av felte dyr

Innhenting av prøver fra felte dyr er særdeles viktig i dagens situasjon med cwd påvist på Hardangervidda. Det anbefales at alle jegere i alle villreinområder pålegges å levere prøver av hjerne og lymfeknuter fra alle felte dyr eldre enn kalv. Lymfeknute er spesielt viktig for påvisning av cwd i en tidlig fase.

Det må være et krav om at jeger registrerer alle felte dyr med nødvendige opplysninger på www.hjorteviltregisteret.no eller på mobilappen «sett og skutt». Dette er svært viktig for å knytte riktig informasjon om kjønn og alder til innlevert cwd-prøve. Uten dette vil det ikke være mulig å beregne cwd-forekomst i de ulike kjønn og aldersklassene. For vurdering av behov for utvidelse av jakttiden i oktober er det viktig at jegerne rapporterer felte dyr fortløpende.

Med vennlig hilsen

Atle Ulgenes
Leder

Svein Erik Lund
Sekretær